

UiO: Universitetet i Oslo

Kulturhistorisk museum - KHM - NYTT VIKINGTIDSMUSEUM

PROGRAM

foreløpig 13.09.2013

UTGANGSPUNKT

Kulturhistorisk museum har i dag tre hovedlokaliteter: Vikingskipshuset på Bygdøy, Historisk museum på Tullinløkka (m/tilleggslokaler) og magasinbygget på Økern. Byggene i sentrum og på Bygdøy dekker ikke museets arealbehov, trenger bygningsmessig rehabilitering og har vesentlige funksjonelle mangler. KHM og Universitet i Oslo hadde i perioden 2001-2012 samlokalisering i et nytt museumsbygg i Bjørvika, inkl. flytting av vikingskipfunnene fra Bygdøy, som overordnet løsning på museets utfordringer.

En internasjonal ekspertkommissjon, nedsatt av Kunnskapsdepartementet (KD), avga i mai 2012 en uttalelse om Vikingskipfunnenes tilstand og flyttbarhet. På grunnlag av ekspertutvalgets uttalelse kunngjorde KDs statsråd (pressemelding 03.05.2012) at vikingskipene med tilhørende gravfunn ikke kan flyttes og derfor forblir på Bygdøy. Statsråden meddelte samtidig at KD ville bidra til finansiering av nødvendige tiltak på Bygdøy.

På dette grunnlag, og gjennom vedtak i KHMs styre 19.06.12 og UiOs styre 23.10.12, er KHMs og UiOs overordnede strategi nå at alle de tre lokaliseringene - Bygdøy, Tullinløkka og Økern - skal opprettholdes og videreutvikles. Dette veivalget ble senest bekreftet og tydeliggjort i en pressemelding fra kunnskapsministeren 14. juni 2013.

Første fase i oppfølgingen av den nye strategien er oppstart av planleggingsarbeidet for utbygging av et nytt Vikingtidsmuseet på Bygdøy. Dette må også sees i sammenheng med det nylig påbegynte forsknings- og konserveringsprosjektet for sikring og bevaring av Osebergfunnet, «Saving Oseberg», som KD og UiO har gått sammen om å finansiere.

Foreliggende forslag til visjonsdokument og romprogram er UiOs innspill til den kommende arkitekt- og designprogrammet for det nye museet. Programmet er utarbeidet i nært samspill mellom KHM og UiO. Arbeidet har i betydelig grad kunnet dra veksler på elementer fra planarbeidet (inkl. KS1-analyser o.l.) for de tidligere museumskonseptene.

NYTT VIKINGTIDSMUSEUM – VISJON OG HOVEDMÅL

KHMs visjon er sammenfattet i de tre termene: **forskende, lekende, utfordrende.**

I forlengelsen av dette er institusjonens misjon beskrevet slik:

- Vi forvalter samfunnets hukommelse og tar vare på minner fra levd liv. Samlingene er vår kapital, en uuttømmelig kilde til kunnskap.

UiO: KHM – NYTT VIKINGTIDSMUSEUM

- Vi utforsker menneskelig mangfold og eksistensielle mysterier i et lekende og inkluderende kunnskapsmiljø
- Vi sprenger faglige grenser og skaper ny viten
- Våre utstillinger utfordrer og engasjerer; vi åpner dører, inviterer til dialog og deltakelse

Utformingen av KHM's nye vikingtidsmuseum skal forankres i institusjonens overordnede visjon og misjon, og sammen med museumsanlegget på Tullinløkka bære fram bildet av KHM som forskningsbasert samfunns- og museumsinstitusjon. I tillegg kommer særskilte oppgaver og utfordringer knyttet til selve vikingtidssamlingen:

- Store deler av samlingen er unik i verdenssammenheng.
- Sentrale deler av samlingen er i en bevaringsmessig svært utsatt situasjon.
- Det unike og truede ved samlingene innebærer stort ansvar og setter tunge krav til sikring, bevaring og tilgjengeliggjøring.
- Publikumsinteressen, særlig fra det internasjonale publikum, er større enn ved noen annet norsk museum; ekstremt høye besøkstall vil sette særskilte krav til kapasitet, funksjonalitet og publikumsfasiliteter.

Det er på dette grunnlag fastsatt følgende effektmål og suksesskriterier for det nye vikingtidsmuseet:

Effektmål:

- Utstillinger, visningsformer og publikumsarrangementer av aller høyeste kvalitet i samsvar med museets visjon og misjon, og fundert i det strategiske samvirket mellom forskning, forvaltning og formidling.
- Museumsfaglig forsvarlig bevaring, sikring og visning av vikingtidssamlingen.
- Et museumsanlegg i verdensklasse med kapasitet, funksjonalitet og mangfold, som kan gi tidsmessige og kvalitetsmessige høyverdige svar på etterspørselen fra det nasjonale og internasjonale publikum.
- Et museumsanlegg som kombinerer verdiene i eksisterende bygning med nødvendig funksjonalitet for moderne museumsdrift gjennom nybygg og rehabilitering i et høyverdig arkitektonisk uttrykk.

Suksesskriterier:

- Økt kulturforståelse generelt, økt allmennkunnskap om vikingtiden og vikingtidskulturen spesielt.
- Økte besøkstall.
- Et museumsanlegg med kapasitet og funksjonalitet til å dekke behovene fra økte besøkstall på en moderne og effektiv måte.
- Forskningsbaserte utstillinger fundert i den fremste og nyeste kunnskap.
- Økt tilfredshet med utstillings- og publikumstilbudene, publikumsopplevelse.
- Trygg bevaring av vikingtidssamlingene i kombinasjon med god og tidsmessig visning av samlingene.
- En forsknings- og formidlingsarena som er konkurransedyktig i sponsor- og stillingsmarkedet.

Teksten over vil bli tydeliggjort når det gjelder mål og visjoner for museet som helårsmuseum, som også skal innebære et langt bedre museumstilbud for det regionale og nasjonale publikum.

UTSTILLINGS- OG FORMIDLINGSVISJON

I tråd med visjonen og de overordnede målene ønsker Kulturhistorisk museum med Vikingtidsmuseet på Bygdøy å skape et globalt ledende senter for formidling av kunnskap om vikingtiden. For å realisere denne visjonen må vikingtidssfunnenes ikoniske karakter avspeiles i presentasjonen av dem. Vikingtidsmuseet skal ta vare på og fremheve gravfunnene fra Oseberg og Gokstad i samspill med Arnebergs bygg. Samtidig skal disse omgis av en utstilling som er i stadig endring slik at forskningens dagsaktuelle bilde av vikingtiden til enhver tid presenteres. Utstillingene skal i seg selv være kunnskaps- og forskningsgenererende.

Vi vil lage verdens beste vikingtidsmuseum på Bygdøy med en tydelig og sterk profil. KHMs unike samlinger og sterke forskning på feltet skal løftes fram og få all den oppmerksomheten de fortjener. Vi vil gi våre besøkende en spektakulær opplevelse forankret i forskningsbaserte problemstillinger knyttet til vikingene og tiden de levde i.

Dette vil vi gjøre målrettet og innovativt, innendørs og utendørs, basert på samlinger og ny teknologi. Arnebergs Vikingskipshus, et kjent og kjært element i Bygdøys mangslungne museumslandskap, er utgangspunkt og vil være rammen om vikingskipene også i fremtiden.

Bygdøy-halvøya har et unikt kultur- og museumslandskap. Nærhet til Norsk Folkemuseum åpner for en formidlingsbro mellom KHMs vikingtid og senmiddelalder/nyere tid, slik disse periodene presenteres ved Folkemuseet i dag. Vikingtidsmuseets maritime gjenstandsmateriale trekker også linjer til museene på Bygdøynes.

Samlingene

KHMs vikingtidssamling er sannsynligvis verdens største og beste for både forsknings- og utstillingsformål. Den består av gravfunn, skattefunn, boplassfunn og utmarksfunn fra ca. 800 til 1000-tallet. Vikingskipssamlingen består av funnene fra de fire skipsgravene i Oslofjordområdet: Oseberg, Gokstad, Tune og Borre. Disse funnene – og da særlig fra Oseberg og Gokstad – er kjennetegnet ved at det er bevart en lang rekke gjenstander av organisk materiale, som ellers sjeldent er bevart. Mange av disse gjenstandene er av enestående håndverksmessig kvalitet.

Utstillingene i Vikingtidsmuseet

Vikingtidsmuseet på Bygdøy vil vise vikingskipsgravenes rike funnkomplekser sammen med et omfattende utvalg av KHMs andre vikingtidssfunn og dermed presentere en stor, mangefasettert fortelling om vikingtiden som ikke kan oppleves i noe annet museum i verden. Det skal handle om de store eksterne og interne prosesser - som militær og sivil ekspansjon ut i Europa, Asia og Nord-Atlanteren, deltagelse i internasjonal handel fra India til Irland, hjemlig markedsorientering av økonomien og grunnleggelsen av de første byene, rikssamling og religionsskiftet. De små fortellingene skal også få plass, det enkelte menneske og den enkelte gjenstands livsløp. De fantastiske teknikk- og kunsthistoriske aspektene av den samlede vikingtidssamlingen ved KHM vil bli framhevet: skipene som gjorde vikingtiden mulig, hesteutstyret som viser kontakter med asiatiske steppefolk,

UiO: KHM – NYTT VIKINGTIDSMUSEUM

tekstilhåndverket, treskjærerarbeidet og metallstøpningen - noen av de mest fremragende kunstverk fra datidens Europa.

Den besøkende ønskes velkommen til en, i verdensmålestokk, unik museumsopplevelse.

RAMMEBETINGELSER

Kommunikasjon - trafikk - parkering

Skrives av EA

Bruk av uteområder

EA skriver utkast til tekst om uteområdene med bl.a.:

- Forholdet til Folkemuseet
- Atkomst
- Grøntarealer
- Uteservering
- Utstillings- og aktivitetsareal
- Parkering

Avventer avklaringer med Oslo kommune – skrives av EA

Forholdet til Folkemuseet

Nærheten til Norsk Folkemuseum gjør det aktuelt å utrede mulighetene for etablering av en formidlingsbro mellom KHMs vikingtidsutstillinger og senmiddelalderen/ nyere tid, slik disse periodene er presentert ved Folkemuseet i dag. Det kan også være aktuelt å utvikle samarbeid om felles entre- og serviceløsninger, parkeringsordninger m.v. Samarbeidet skal ha som forutsetning at de to museenes institusjonelle uavhengighet videreføres.

Nevnte samarbeidsmuligheter er IKKE en del av foreliggende rom- og arealprogram. Det er imidlertid viktig at de arkitektoniske og arealmessige grep som arkitekt- og designkonkurransen foreslår ikke innebærer fysiske hindre for en fremtidig utbygging av slike samarbeidsløsninger. Dette tilsier særlig aktsomhet for disponeringen av arealet øst for nåværende Vikingskipshus.

Rammebetingelser fra UiO

Avklares av EA

Klimakrav utstillingslokaler

Hvilke behov museumsgjenstander har i relasjon til relativ luftfuktighet (RH), temperatur og lys følger etablerte, internasjonale standarder og spesifikasjoner. I tillegg til langsomme svingninger i relativ luftfuktighet (RH) og stabil temperatur, må dagslys og lyskilder være fri for ultraviolette stråler (UV) og lyskilder som benyttes må heller ikke produsere varme. Gjenstandens historikk vil være medbestemmende for hvilke behov den har til sine omgivelser. På bakgrunn av dette kan man i noen tilfeller akseptere et større spenn i relativ luftfuktighet i et utstillingsareal mens man for noen gjenstandskategorier må stille krav om lukkede montre med spesifikk og stabil relativ luftfuktighet og temperatur. Overordnet kan man si:

- 40-60 % RH med langsomme svingninger og max ± 5 % over 1 døgn
- Temperatur mellom 18 og 25 °C (min 18 °C av hensyn til publikum)
- Daglys og lyskilder må være fri for UV og lyskilder må ikke avgi varme.

Klimakravene er nærmere spesifisert i vedlegg 3.

Sikkerhet

Hoveddelen av teksten som omhandles sikkerheten kommer som vedlegg (se vedlegg 4), men det vil komme en kort oppsummerende henvisningstekst her.

Grunnforhold

Avventes til Statsbygg er engasjert.

Publikumsgrupper

Dette avsnitt skal spesifiseres og konkretiseres, bl.a. med klarere tallunderlag.

Det nye vikingmuseet forventes å få en kraftig økning i antall besøkende sammenlignet med dagens nivå. Se vedlegg for tallgrunnlag.

Museet skal være et selvsagt besøksmål for turister og et sted Osloborgerne har årskort. Planleggingen av det nye vikingmuseet tar spesielt hensyn til disse publikumsgruppene:

- *Familier fra inn og utland:* Setter pris på formidlings- og aktivitetstilbudet og bruker hele dagen i museet
- *Besøkende med spesiell interesse og innsikt i vikingtematikk:* Fordypningsmulighetene, stadig fornying og forskningsfokuset i utstillingene er særlig vesentlig for denne gruppen.
- *Skolegrupper:* Skolemottak planlegges for å legge spesielt til rette for denne gruppen og styrke dagens kapasitet.
- *Turistgrupper på organisert besøk med begrenset tid i museet:* En stor andel av de besøkende i turistsesongen kommer som del av organiserte turer for cruisepassasjerer o.l. Disse kommer i større grupper (busslaster), har kort, tilmålt tid til museumsbesøket og ønsker å se de mest ikoniske vikingtidsfunnene (særlig vikingskipene). Dette betyr at publikumsarealene, særlig gruppemottak, ikonløypa og butikken, må dimensjoneres for å ivareta 30 turistbusser/grupper i parkeringssammenheng og 6-8 grupper samtidig ved f eks Osebergskipet.

Kapasitet og funksjonalitet - konsekvenser for arkitektonisk løsning

Den unike arkitekturen i Arnstein Arnebergs nåværende Vikingskipshus skal gis en fremtredende plass i den samlede løsningen for det nye vikingtidsmuseet. Arkitektkonkurransen skal undersøke løsninger som muliggjør at de store skipene kan presenteres i den samme, eller en lignende, bygningsmessig kontekst som i dag. Kapasitets-, sikkerhetsmessige og funksjonelle behov vil imidlertid være bestemmende for endelig valg av arkitektonisk løsning. Dette innebærer åpning for at skipene både kan få en plassering i nåværende bygg og i det nye bygget, eller i en kombinasjon av disse to løsningene.

ROMPROGRAM

Programarealet er basert på romprogrammet som er benyttet i konseptvalgutredningen og i Kunnskapsdepartementets oppdragsbrev og er iht. arealrammen på 7 100 m² netto.

Det henvises til detaljert romprogram bakerst i dokumentet.

Sammendrag programmert nettoareal

Publikumsarealer	:	1 710 m ²
Utstillinger	:	4 130 m ²
Kontorfunksjoner	:	300 m ²
Gjenstandsbehandling	:	565 m ²
Drift og varemottak	:	395 m ²
Sum	:	7 100 m²

1 700 m² av utstillingsarealet forutsettes innplassert i eksisterende Vikingskipshus.

Beregning bruttoareal

Publikumsarealer	:	3 080 m ²	b/n-faktor = 1,8
Utstillinger	:	6 610 m ²	b/n-faktor = 1,6
Kontorfunksjoner	:	540 m ²	b/n-faktor = 1,8
Gjenstandsbehandling	:	1 020 m ²	b/n-faktor = 1,8
Drift og varemottak	:	710 m ²	b/n-faktor = 1,8
Sum	:	11 960 m²	

Beregnet bruttoareal nybygg = ca 9 300 m²

FUNKSJONSKRAV

PUBLIKUMSAREALER

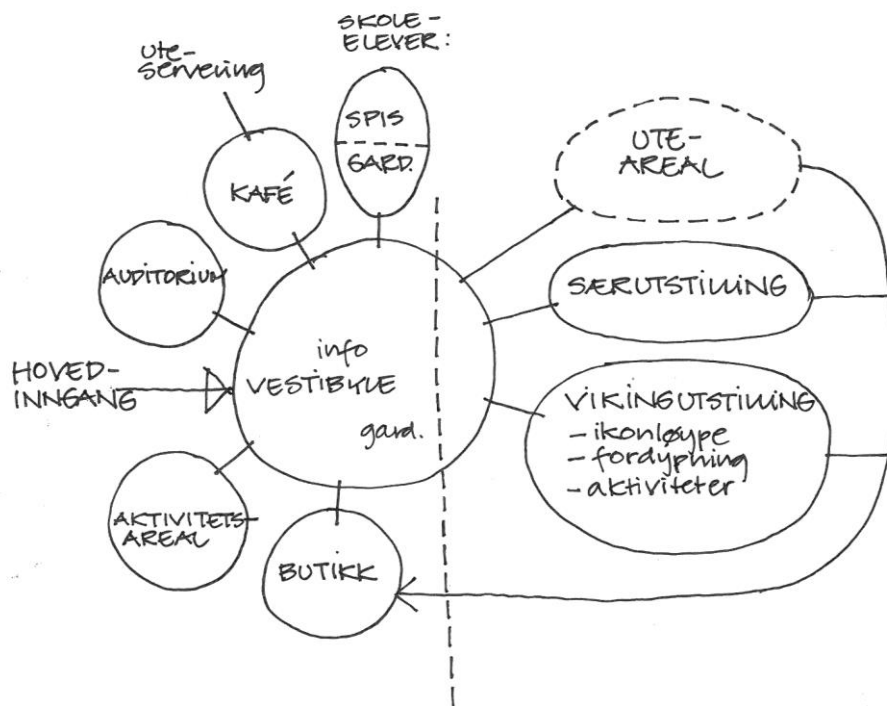
Publikumsfasiliteter ved det fremtidige vikingmuseet dimensjoneres for en kraftig økning av dagens besøkstall. Museets besøksgrunnlag beskrives nærmere under "Rammebetingelser/ Publikum" i dette dokumentet med særlig vekt på følgende grupper:

- *Familier fra inn og utland*
- *Besøkende med spesiell interesse og innsikt i vikingtematikk*
- *Skolegrupper*
- *Turistgrupper på organisert besøk med begrenset tid i museet*

Vestibyle

Vestibylen med hovedinngang skal være lys, åpen og innbydende. Det skal være lett, lesbar atkomst til utstillingene, skjermet uteareal, publikumskafé, garderobe og spiserom for skoleklasser, auditorium, fleksibelt aktivitetsareal og museumsbutikk. I arealet skal det innarbeides informasjon og billettsalg samt garderober for skoleklasser og publikum for øvrig. Vestibylen må kunne fungere som areal for mottagelser osv og dimensjoneres for minimum 250 besøkende. Den er dermed åpen

og romslig nok til at den også ivaretar behovet guider har for å samle besøksgrupper før de går inn i utstillingene.

Museumsbutikk

Butikken skal legges slik at publikum, fra utstillingene, naturlig passerer butikken. Butikken skal også ha atkomst fra vestibylearealet.

Butikken skal utformes slik at gruppeturister, med tilmålt tid i museet, ledes til en spesielt tilrettelagt del av butikken med rask ekspedering.

I tilknytning til butikken skal det etableres et lager.

Publikumsgarderobes

I forbindelse med vestibylearealet skal det innarbeides garderobes og oppbevaringsbokser for publikum.

Publikumskafé

Det skal etableres en innbydende publikumskafé i tilknytning til vestibylen. Kafeen skal kunne benyttes utenom museets ordinære åpningstid og av allmennheten generelt. Det skal etableres muligheter for uteservering. Kjøkkenet skal ha god atkomst fra varemottaket.

Garderobe og spiserom for skoleelever

Fasiliteter for skolebesøk etableres skjermet fra vestibylen, med direkte atkomst fra denne. Spiserommet skal kunne benyttes av annet publikum, - for eksempel til å spise medbrakt mat i sommersesongen.

Garderobefasilitetene skal dimensjoneres for 8 grupper á 30 elever. Kan for eksempel utformes som enheter på hjul for klær / sekker til hver gruppe.

Fleksibelt aktivitetsareal

Det skal etableres et avskjermet flerbruksareal i tilknytning til vestibylen. Arealet skal benyttes til arrangementer / aktiviteter for spesielle grupper og skoleklasser, som for eksempel workshops, formingsaktiviteter, kurs, seminarer osv. Det skal legges til rette med vann og arbeidsområde.

Auditorium

Det skal etableres et auditorium med 200 plasser. Dette skal direkte atkomst fra vestibylearealet og skal ha amfiutforming med fest innredning. Det skal være rullestolatomst både til øvre og nedre plan. Det skal tilrettelegges for full AV-utrustning og lydutstyr.

Toaletter mv

Toaletter, inkl. handicaptoaletter, og renholdsrom fordeles i arealet.

UTSTILLINGER

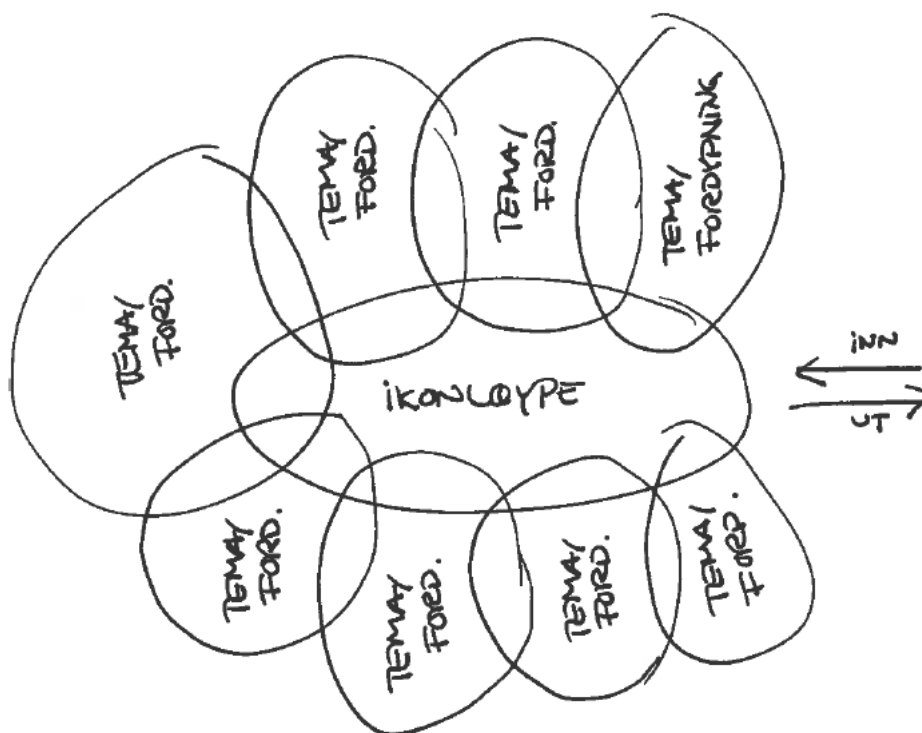
Utstillingene skal ha atkomst fra vestibylen og inkluderer både innendørs og utendørsarealer. Det skal legges til rette for at besøkende med ulike interesser får en god museumsopplevelse i museets utstillinger:

Vikingutstilling – permanente utstillinger:

Museets permanente hovedutstilling med fokus på vikinger, vikingtid og vikingforskning. Utstillingen vil endres og varieres iht. pågående forskning og aktuelle problemstillinger. Det legges til rette for ulike besøksløyper i utstillingen:

- *Vikingikoner*
Spesielt tilrettelagt for gruppeturister med begrenset tid til besøket og som ønsker å se KHMs mest ikoniske vikingtidsfunn. Disse inkluderer Oseberg og Gokstadskipene, Gjermundbuhjelmen osv.
- *Fordypning*
KHMs unike og omfattende vikingtidssamling danner her grunnlag for publikums utforskning av vikingenes verden. Er dynamiske og forankres i pågående forskning og de problemstillinger som opptar forskere og publikum.
- *Aktiviteter*
Tilrettelagt for familier og andre som ønsker å tilbringe en hel dag i museet med utforskning, opplevelser og aktiviteter. Museets inne- og uteareal settes i spill.

Eksempel på ikonløype kombinert med fordypningsløype

Det er ønskelig at museets arbeid med gjenstandene synliggjøres for publikum i utstillingene. Dette kan gjøres ved hjelp av glassvegg mot lokaler for konservering, og

tilrettelegging for at aktiviteter så som gjenstandskatalogisering o.l. kan utføres i utstillingsområdet.

I utstillingsarealet integreres muligheter for fordypning i og tilgang til informasjon om vikinger og vikingtid.

Publikum skal naturlig finne museumsbutikken når de forlater utstillingene.

Toaletter mv

Toaletter, inkl. handicaptoaletter, og renholdsrom fordeles i arealet.

Uteområdet

Uteområdet skal være en integrert del av museets publikumstilbud og utstillingsareal. Her legges det til rette for rekonstruksjonsmiljø som kan inneholde for eksempel utendørscene, vikingkaupang, skip, vikinglekeplass osv.

Det må være mulighet for bruk av vann og ild (smie, matlaging, perlemakerverksted, tjærebrenning osv).

Uteområdet skal ligge innenfor billettsperran og må derfor være avgrenset.

Særutstillingsareal

Fleksibelt utstillingsareal for særutstillinger med relevans for museets forskning og utgravingsvirksomhet. Arealet skal også benyttes til vandretstillinger med internasjonale dimensjoner. Arealet skal ha en generell utforming og legge til rette for fleksibel utnyttelse av arealet med tilkoblingsmuligheter for strøm, data mv.

KONTORFUNKSJONER

Kontorfunksjonene skal ligge samlet, med god atkomst til publikumsarealene og til verksteder / utstillingsproduksjon samt konservering. Uformelle møteplasser, med tekjøkken, skal innarbeides i arealet.

Toaletter og bøttekott fordeles i arealene.

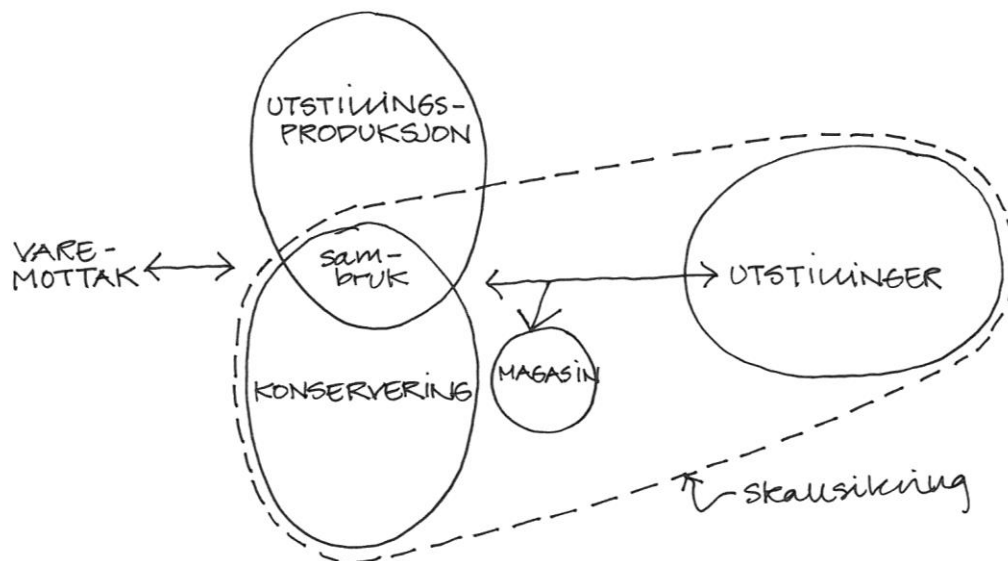
Spiserom og møterom

Spiserom og møterom skal benyttes av alle ansatte, og må derfor ligge lett tilgjengelig.

GJENSTANDSBEHANDLING

Arealene for gjenstandsbehandling rommer verksteder, funksjoner for utstillingsproduksjon og konservering samt et magasin / sikkerhetsrom for mellomlagring av gjenstander.

Arealene for gjenstandsbehandling skal ha direkte atkomst fra varemottaket og til utstillingene. Generelt skal døråpningene være høye, brede og uten dørterskler. Geometrien i hovedkommunikasjonen (varemottak – sambruksområde – utstillingsarealene) skal dimensjoneres for enkel transport av dimensjonerende gjenstand = "småbåt" 9,8 x 2 x 2 m.

Verksteder / utstillingsproduksjon

Arealene oppdeles i, fra skittent til rent:

Snekkerverksted

For produksjon av utstillinger mv. med direkte atkomst fra felles arbeidsområde. Innredes med maskiner for trebearbeiding og avtrekk. Dagslyskrav.

Treskjærerverksted

Verksted for produksjon av kopier og deler til utstilte gjenstander. Rommet skal ha direkte atkomst fra felles arbeidsområde. Skal innredes med maskiner og utstyr for treskjæring, avtrekk. Dagslyskrav.

Lager for materialer

Lager for tre, glass, metall, tekstiler, løsemidler (skap med avtrekk) samt mobil maskinpark. Skal ha direkte atkomst fra felles arbeidsområde. Ikke krav til dagslys.

Felles arbeidsområde

Felles arbeidsområde for utstillingsproduksjon, med utskiftende maskinenheter for ulike behov. Skal ha direkte atkomst fra sambruksområdet for gjenstandshåndtering. Krav til dagslys. Skal ha fleksibelt avtrekkssystem.

Rom for printere mv.

Rom for plotter, printer, folieskjærer. Skal ha direkte atkomst fra felles arbeidsområde. Ikke dagslyskrav.

Lager for lyd, lys mv.

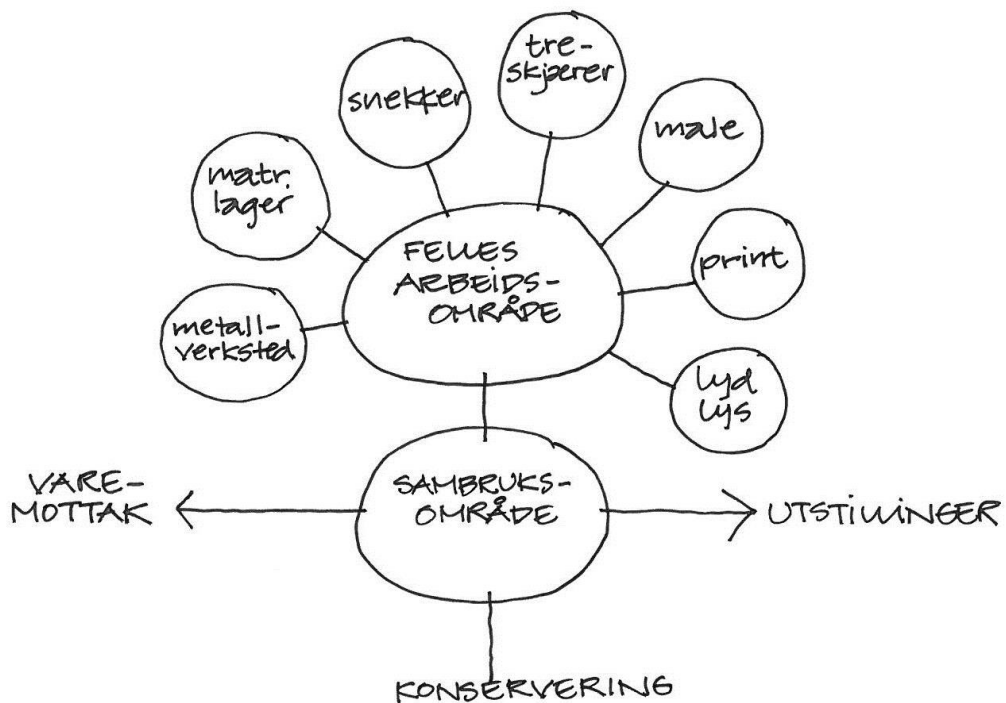
Lager for lyd- og lysutstyr til bruk i forbindelse med utstillingene. Ikke dagslyskrav.

Maleområde

Rom for maling og overflatebehandling av kopier/gjenstander og utstyr til utstillingene. Rommet skal være støvfritt og skal ha avtrekk. Krav til dagslys.

Metallverksted

Det må legges til rette for arbeidsareal for støttemaker inkludert varme arbeider (smie).

Konservering

Arealene for gjenstandsbehandling / konservering skal ligge i tilknytning til verksteder / utstillingsproduksjon og skal ha direkte atkomst fra varemottaket og til utstillingene. En del av gjenstandene som skal behandles her er meget verdifull, arealene må derfor skallsikres.

Sambruksområde gjenstandshåndtering

Område for gjenstandshåndtering felles for konservering og verksteder / utstillingsproduksjon og skal ha direkte atkomst til disse funksjonene. Arealet skal ha dagslys.

Laboratorium, tørt

Laboratorium for tørt arbeid, med dagslys. Skal ligge nær sambruksområdet, laboratorium for vått arbeid, arbeidsrom og mikroskopirom. Innredes med laboratoriebenker og –skap, avtrekksskap og fleksibelt avtrekk. I laboratoriet skal det avsettes plass for 3D-skanner og utstyr for fotografering.

Arbeidsrom

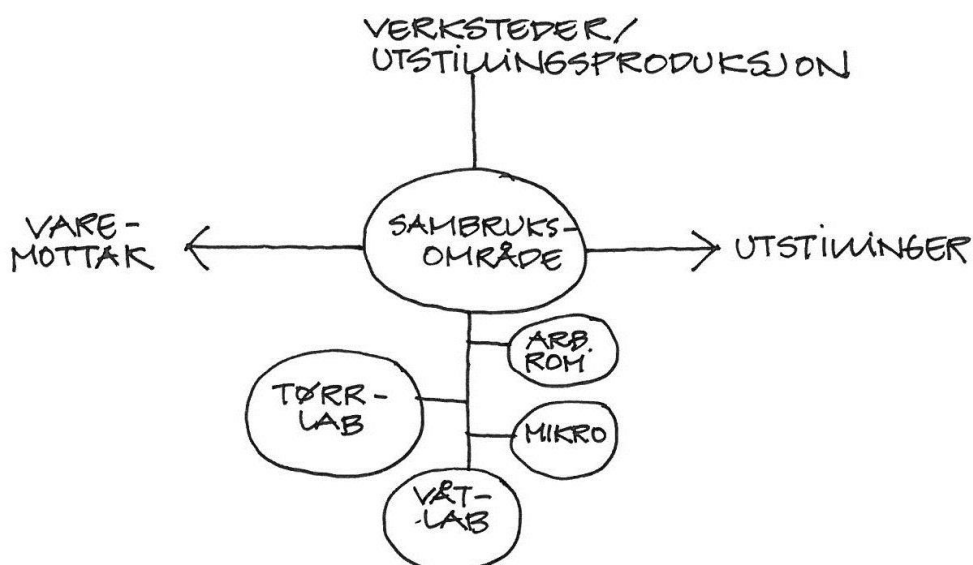
Arbeidsrom for preventiv konservering, med dagslys. Legges i tilknytning til konserveringslaboratoriene. Innredes med laboratoriebenker og –skap.

Mikroskopirom

Rom for mikroskopi / analyser, uten dagslys, i tilknytning til konserveringslaboratoriene. Innredes med laboratoriebenker og –skap.

Laboratorium, vått

Laboratorium for vått arbeid – eksperimentell frysetørring og impregnering / konsolidering / rekonservering. Skal helst ha dagslys. Skal ligge nær laboratorium for tørt arbeid, arbeidsrom og mikroskopirom. Innredes med laboratoriebenker og –skap samt avtrekksskap, kjemikalieskap og vask / vann / avløp.

Magasin - sikkerhetsrom

Rom for mellomlagring av gjenstander til / fra museet, krav til klimatisering og til skallsikring. Skal ha atkomst til felles sambruksområde for gjenstandshåndtering og til utstillingsarealene. Det er ikke krav til dagslys. Skallsikres.

DRIFT OG VAREMOTTAK

EA skriver utkast til tekst

Sikkerhet**Driftssentral****Renholdssentral****Varemottak**

VEDLEGG

Vedlegg 1: Romprogram.

Vedlegg 2: Gjenstander som skal utstilles

Vedlegg 3: Klimakrav

Vedlegg 4: Sikkerhetskrav

Vedlegg 1:**ROMPROGRAM**

	Ant.	Areal m2	Sum m2	Delsum m2	Kommentarer
PUBLIKUMSAREALER				1 710	
Vestibyle				730	
Vestibyle		280	280		
Info, billetter, entré		50	50		
Museumsbutikk		320	320		
Lager butikk		80	80		
Publikumskafé mv				450	
Publikumskafé m/uteservering		240	240		
Kjøkken inkl. birom		100	100		
Spiserom skoleelever		60	60		
Garderobe skoleelever		50	50		
Fleksibelt aktivitetsareal		200	200	200	
Auditorium		250	250	250	
Toaletter mv				80	
UTSTILLINGER				4 130	
Temporære utstillinger			3 700	3 700	
- Vikingikoner					
- Fordypning					
- Aktiviteter					
Særutstillinger		400	400	400	
Toaletter mv				30	
KONTORFUNKSJONER MV.				300	
Kontorer mv				180	
Kontorarbeidsplasser	16	10	160		
Uformelle møteplasser		10	10		
Skrivere, kopi, nærarkiv		10	10		
Spiserom og møterom				90	For <u>alle</u> ansatte
Møterom		20	20		
Spiserom		70	70		
Toaletter, garderobe mv.				30	

	Ant.	Areal m2	Sum m2	Delsum m2	Kommentarer
GJENSTANDSBEHANDLING				565	
Verksteder / utstillingsprod.				320	
Snekkerverksted		80	80		
Treskjærerverksted		40	40		
Lager materialer		40	40		
Felles arbeidsområde		80	80		Sambruk
Rom for printere, folieskjærer		20	20		
Lager lyd, lys mv.		20	20		
Maleområde		30	30		
Metallverksted		15	15		
Konservering				165	
Gjenstandshåndtering		50	50		Felles, sambruk
Laboratorium, tørt		60	60		m/3D-skanner+foto
Laboratorium, vått		30	30		
Arbeidsrom		15	15		
Mikroskopi		10	10		
Magasin - sikkerhetsrom		60	60	60	
Toaletter mv.				20	
DRIFT OG VAREMOTTAK				395	
Felles				75	
Garderobes rom m/dusj, wc	2	25	50		For <u>alle</u> ansatte
Hvilerom	1	10	10		For <u>alle</u> ansatte
Kontor drift og renhold	1	15	15		M/ 3 arbeidsplasser
Sikkerhet				10	
Kontor		10	10		
Drift				35	
Lager utstyr		15	15		
Lager verktøy		10	10		
Lager driftsmateriell		10	10		
Renhold				75	
Renholdssentral		15	15		Moppevaskeri, lager
Plass til renholdsmaskiner		15	15		Inkl. museets maskin
Tørrlager	2	15	30		Forbruksart., papir
Renholdsrom	3	5	15		Fordeles i anlegget
Varemottak - inkl. avfallsrom		200	200	200	
TOTALT				7 100	

Vedlegg 2:**GJENSTANDER SOM SKAL UTSTILLES**

Oversikten beskriver større gjenstander, som vil eller kan inngå i de utvidede utstillingsområder i det kommende vikingtidsmuseum på Bygdøy. Som «større gjenstander» regnes gjenstander, som måler over 200 centimeter i noen retning, eller som er så ikoniske at de ønskes fremhevet i utstillingen. Gjenstander av ikonisk karakter har blitt merket med «*». Hver gjenstand har blitt tildelt en sårbarhetskode med to led. Første ledd angir tåleevne i forhold til flytting, andet ledd klimakrav:

Osebergkomplekset C55000, store gjenstander

Gjenstand/kompleks	Lengde	Bredde	Høyde	Sårbarhet	Datamodell	Bemerkning
*Skip (Oseberg)	2164	4970	5380	4-A0	Av ytterside	Mast og sokkel ikke med i mål. I skipet inngår, som nå, landgangsplanke, årer, stort stavkar
Rå (Oseberg)	Ca13 meter			3-A0		
Gravkammer (Oseberg)	600	530	370	3-A2		ikke utstilt i dag Krever muligens ikke klimaregulert montre
Den store sengen	220	190	159	B-3		ikke utstilt i dag
*Sheteligs slede unr. 195				B-5		Mål på montre i dag:265X150X215
*Gustavsons slede unr. 179				B-5		Mål på montre i dag:285X152X215
*4. slede unr. 208				B-5		Mål på montre i dag:265X150X215
*Vognen unr. 224	520	160	210	B-4		Mål på montre i dag:520X160X210
*Slededrag, det komplette, unr 196	235			B-4		
*Slededrag, det brede («det støpte»), unr. 227	235	32,5		B-4		
Skåk (slededrag)	235			B-4		
Vev	200	33	112	B-3		Skal rekonstrueres

Osebergkomplekset, andre viktige gjenstander

Gjenstand/kompleks	Lengde	Bredde	Høyde	Sårbarhet	Datamodell	Bemerkning
* 4 Dyrehodestolper, unr. 100 unr. 123 unr. 172 unr. 173			50-54 cm			Hver dyrehodestolpe stilles ut sammen med tilhørende skaft som er 52-74 cm langt – stolpene ønskes plassert så de kan ses på nært hold og fra flere sider
Tekstiler				2-E		
*To skjeletter				1-F		utstilt i dag Mål på nåværende monter:200X160X40
Sengehest						
Hesteskjeletter				F-1		
*Slededrag, «det fineste»	121	21		B-4		

Gokstadkomplekset, store gjenstander

Gjenstand/kompleks	Lengde	Bredde	Høyde	Sårbarhet	Datamodell	Bemerkning
*Skip C10384	2328	516	434	4-A0		målt u sokkel
Gravkammer	Ca 510	Ca 360	Ca 420	4-A0		
*Båt G1	980	190	195	4-A0		målt m sokkel
*Båt G2	655	135	130	4-A0		målt m sokkel
Ankerstokk	268	19	19	3-A0		

Gokstadkomplekset, andre viktige gjenstander

Telt						
Hodelag						

Tune

*Skip C23838a	1500	380	200	4-A0		
---------------	------	-----	-----	------	--	--

Annet

*Runestein C9909	54	18	282	1-D		Eksempel på stor gjenstand
*Runestein C22007	49	13	290	1-D		Eksempel på stor gjenstand
*Gjermundbuhjelmen /funnet C27317k				C-3		Eksempel på ikonisk gjenstand/funn
*Hoen-skatten				C3		Eksempel på ikonisk gjenstand/funn Lett omsettelig – store sikringskrav
*Ulfbehrt sverd						Eksempel på ikonisk gjenstand/funn

Vedlegg 3:**KLIMAKRAV****Generelle klimakrav i utstillinger**

I henhold til nye standarder som er under utarbeidelse (se ref) er klimakrav til utstillinger:

- 40-60 % RH med langsomme svingninger og max ± 5 % over 1 døgn
- Temperatur mellom 18 og 25 °C (min 18 °C av hensyn til publikum)
- UV lys må filtreres fra dagslys og belysning

Spennet i akseptable svingninger i RH er i de senere år utvidet, men fortsatt må det presiseres at det er langsomme svingninger over tid, som kan aksepteres. Samtidig understrekes det at klimahistorikken for de enkelte gjenstandssamlinger er avgjørende for de verdier som anbefales.

Vikingskipsutstillingen i dag

I dagens vikingskipsutstilling er det kun naturlig ventilasjon. RH svinger mellom 26 og 77 % og temperaturen mellom 10 og 28 °C. (Målinger er logget over flere år) I tillegg til stor årstidssvingning er det mange raske svingninger av både RH og temperatur. Skipene utsettes også for UV stråler fra innfallende sollys.

Fremtidige utstilling av vikingskipene

Det antas at vikingskipene og andre gjenstander som i dag er utstilt uten montre også i fremtiden vil være utstilt uten montre. Vikingskipene har stått i Vikingskipshuset i 80 år og har tilpasset seg årstidssvingninger mellom 26 og 77 % RH.

Årstidssvingningene må reduseres, men hovedfokus bør være å redusere de raske svingningene som sannsynligvis medfører større skader. Museets erfaring er at f. eks driftsstans av befuktningssystem om vinteren gir dramatisk fall i RH.

Utstillingsarealene MÅ, uavhengig av om det etableres klimaanlegg, ha flest mulig passive elementer som stabiliserer RH. Innenfor KHM's prosjekt Saving Oseberg, skal man utarbeide retningslinjer for å forebygge og å forsinke nedbrytning og legge forholdene til rette, i et langtidsperspektiv, for gjenstandene på Vikingskipshuset.

Gjenstandene i klimatiserte montre

De mindre gjenstander fra vikingskipsfunnene er i dag utstilt i klimatiserte montre hvor RH reguleres ved bruk av saltløsninger eller med silicagel/Pro-sorb. Disse gjenstander er sterkt avhengig av et meget stabilt klima og må også i et fremtidig museum utstilles i klimaregulerte montre. Klimaet må spesifiseres for ulike gjenstandsgrupper.

Under forutsetning av at rommet tilfredsstiller de generelle klimakravene i utstillinger, stilles følgende krav til montrene:

- Monterens kvalitet mht tetthet. Max 0,5 AER (air exchange rate) pr. døgn.
- Materialbruk. Glass, metall og materialer som ikke avgir skadelige gasser
- Sikkerhet og betjeningsvennlighet
- Belysning. Ikke varmeavgivende, UV fritt lys og LUX verdier 50-500 LUX avhengig av materiale

Ref:

Nye standarder for "Conservation of Cultural Property. CEN/TC 346. N125)" utarbeides for tiden i WG 4 i det omfattende CEN prosjektet som Norge er tilknyttet via Standard Norge.

prEN 15999: 2009: E: Conservation of Cultural Heritage – Guidelines for Management of Environmental conditions - Recommendations for Showcases used for exhibition and preservation of cultural heritage. In process.

CEN/TC 346/ WG 4, NO 75 Protection of Collections

CEN/TC 346/ WG4, NO 96, prEN 15757 Conservation of Cultural Property – Specification for Temperature and Relative Humidity to limit climate-induced mechanical damage in organic hygroscopic materials. Submission to CEN 2010.03-03

Vedlegg 4: Sikkerhetskrav

Elementer til tekst - endelig versjon kommer senere:

UiO bør gjennomføre en risikovurdering knyttet til virksomhetens verdier og sårbarheter knyttet til bygget/byggene og virksomhetene i dem iht. pr NS5831.

Sikkerhet mot hendelige uhell og ikke villedede handlinger

- Brannsikkerhet
- Berøring av verdifulle gjenstander
- Skader forårsaket av fall, personers fall eller gjenstander som faller over verdifulle gjenstander

Sikkerhet mot ondsinnede, villedede handlinger

Terror?? mot norske ikoniske verdier, politisk høyre-/venstreradikalisme. Avklaring med PST?

Eksempler på aktuelle krav og behov knyttet til sikkerhet:

- Parkering / trafikk – nærhet til bygningene (kan stride mot ønske om av- / påstigning av busspassasjerer under tak)
- Perimetersikring, gjerde rundt området (jfr. utstillings og aktivtetsareal utendørs), porter og andre kjøretøyavvisende tiltak
- Kontrollerbart område mellom perimeter og bygning
- Fasader som er oversiktlige og enkle å overvåke og kontrollere
- Konstruksjoner og løsninger må ha styrke i fasader og dører mot inntrenging iht. norsk standarder NS?, NS? Og NS? for vinduer og dører, tilsvarende styrke for fasader/ vegger og tak
- Oversiktlig og tilstrekkelig stort areal for kontroll / visitasjon i vestibyle,
- Tilstrekkelig garderobeplass med låsbare skap for publikum (både museums publikum og skoleklasser), kan da «nekte» besøkende å gå inn i utstillingsarealer med yttertøy og å ta med veske / sekk, paraply etc.
- Tilstrekkelig avstand mellom gangarealer for publikum og skipene (2 meter?) for å forhindre skadeverk. Evt. adskillelse med glass, sikring mot innkasting i skipene
- Annen sikring av utstillinger, monterer, glasskabinetter, objektsikring - oversiktlig

Spesielle sikringstiltak for magasin / lager og verksteder, styrkekrav i dører,